

El subdesenvolupament de Catalunya

Vicenç Navarro

Els països europeus que tenen el seu Estat de benestar més desenvolupat són els escandinaus, que han estat governats per partits progressistes de tradició socialdemòcrata, o bé sols, o més freqüentment, aliats amb altres forces que, independentment de com s'anomenin, també estan ubicades en les tradicions i en les polítiques públiques de naturalesa socialdemòcrata. Aquestes inclouen transferències i serveis públics d'elevada qualitat (sanitat, educació, serveis d'ajuda a les famílies, vivenda social, serveis de prevenció de l'exclusió social, formació professional, pensions i immigració, entre altres) que serveixen a totes les classes socials. Són finançats progressivament amb fons generals de l'Estat, aportats a través d'una elevada càrrega fiscal basada, en part, en un nombre molt elevat de contribuents, com a conseqüència de l'elevada taxa d'ocupació, que s'ha aconseguit amb la integració de la dona en el mercat laboral gràcies a una extensa xarxa de serveis d'ajuda a les famílies, com per exemple escoles d'infància i serveis domiciliaris d'atenció a les persones amb discapacitat, que permeten a les dones compaginar les seves responsabilitats familiars amb els seus projectes professionals. Aquesta compaginació va acompanyada d'una revolució cultural que coresponsabilitza l'home en les tasques familiars.

PER UNA ALTRA part, la gran fortalesa dels sindicats (el 78% de la força laboral està sindicalitzada) i la seva relació privilegiada amb els partits governants explica que els salaris siguin alts i que la dispersió salarial sigui relativament limitada.

Al sud d'Europa, no obstant, la situació política ha estat, fins fa poc, l'oposada. Les dretes han estat molt fortes i les esquerres han estat dividides i han estat molt febles. Com a conseqüència d'això, el seu Estat de benestar està poc desenvolupat. Els casos més clars són Catalunya i Espanya, que pateixen un gran retard social. Les seves despeses públiques socials per habitant estan entre les més baixes de la Unió Europea dels Quinze, el grup de països europeus amb nivell de desenvolupament econòmic més pròxim al nostre. Un

resultat d'aquesta baixa despesa pública ha estat la polarització social dels seus Estats de benestar. Entre el 30% i el 35% de la població de renda superior (que inclou els creadors d'opinió) utilitza els serveis privats de sanitat i educació, mentre que les classes populars recorren als serveis públics.

Aquesta polarització social, no obstant, no afavoreix ni els primers ni els segons. Per exemple, encara que la sanitat privada pot ser millor que la pública quant al confort (un llit per habitació, per exemple), més capacitat d'elecció i un tracte personal millor (més temps de visita), la sanitat pública és molt millor que la privada en la qualitat del personal i en la riquesa tècnica de la seva infraestructura.

El que es requereix, per tant, és una sanitat pública multiclassista, que mantingui la qualitat del personal i de la infraestructura tècnica que ja té, millorant a la vegada el confort del pacient i dels professionals i treballadors del sector.

El primer Govern tripartit va iniciar canvis significatius a l'Estat de benestar català, desenvolupant la seva promesa electoral de convergir en la seva despesa pública social amb la mitjana dels països europeus d'igual desenvolupament econòmic. Catalunya, amb un PIB per càpita que està en la mitjana de la Unió Europea dels Quinze, dedicava només un 62% de la despesa pública social respecte a aquesta mateixa mitjana. Els pressupostos del Govern de la Generalitat van significar durant els últims tres anys un creixement molt important de la despesa pública social. Però, a més d'això, es van fer canvis significatius que van provocar la reacció dels poders fàctics. Que es prohibís, per exemple, a les escoles privades concertades que excloguessin nens de les classes populars i immigrants va obtenir el rebuig de la patronal vinculada majoritàriament a l'Església.

IGUALMENT, les reformes sanitàries que van potenciar la dedicació exclusiva dels metges a la sanitat pública va suscitar oposició en la sanitat privada. I hi va haver rebuig de les immobiliàries davant les propostes per resoldre el problema de la vivenda, etcètera. Això explica que es mobilitzessin grups

poderosos en contra del Govern, recolzats per un gran nombre de mitjans d'informació i persuasió que van intentar crear la imatge de fracàs del tripartit. El Govern d'Entesa ha renovat el seu compromís per aconseguir un Estat de benestar de gran qualitat, amb referència europea. És un indicador més de la insensibilitat social de les dretes que hagin acusat el Govern de poc ambició, considerant, sembla, les propostes socials com de poc valor. No cal dir que aquest projecte reformista crearà enormes resistències enfront de les quals es requereix una unitat de les esquerres (corregint la debilitat causada per la seva divisió) i una mobilització popular en defensa dels seus interessos.

Catedràtic de la UPF.*

Article publicat a El Periódico de Catalunya, el 27 de desembre de 2007.